



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**CONCILIO||RVM QVATVOR GENE=||ralium. Niceni.
Constantinopolitani. Ephesini. et Calce=||donensis. Que
diuus Gregorius magnus tanq[uam]|| quatuor Euangelia
colit ac veneratur.||**

Merlin, Jacques

Coloniae, 1530

VD16 M 4842

Decreta Marcelli papę.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72934)

nullū p̄sumat ad secularē iudiciū attrahere, nec laico quēlibet clericū liceat accusare, detracti-
ones tñ & accusatōes atq; p̄secutōes inter christianos oppido vitāde sunt, q̄a licet pauci sumus
in cōparatōe aliorū, si tñ vnanimēs fuerimus facilius aduersarijs resistemus. Sāctus em̄ protho-
martyr Stēphanus lapidabat, sed Iesus suscipiebat plagas, ideo vniciq; p̄uidēdū est, ne aliquē
iniuste iudicet aut puniat, ne Iesum iudicet aut puniat. Et dñs in euāgelio ait, nolite iudicare,
vt nō iudicemini, in q̄ em̄ iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Vnde & doctor gētū loquit di-
cēs, hoc igit dico & testificor in dño, vt iā nō ambuletis sicut gētes ambulāt ī vanitate sensus
sui tenebris obscuratū hñtes intellectu, alienati à vita dei p̄ ignoratiā q̄ est in illis p̄pter cæci-
tatē cordis ipsoꝝ. Qui desperatēs semetip̄os tradiderūt ipudicitia in operationē immūdicia
oīs q; auaricię. Vos aut nō ita didicistis Christū, si tñ illū audistis, & ī ip̄o edocti estis sicut ē ve-
ritas in Iesu deponere vos secūdū pristinā cōuersationē veterē hoīem q̄ corrupit secūdū desi-
deria erroris. Renouamini aut spū mētis vestræ & induite nouū hoīem q̄ scđm deū creatus ē,
in iustitia & sanctitate veritatis. Propter qd̄ deponētēs mendaciū loq̄mini veritatē vnusq; q;
cū proximo suo, qm̄ sumus inuicē mēbra. Irascimini & nolite peccare. Sol nō occidat sup ira
cūdiā vestrā, nolite locū dare diabolo, q̄ furabat iā nō furef, magis aut laboret operādo mani-
bus suis qd̄ bonū est, vt habeat vnde tribuat necessitatē patienti. Oīs sermo malus ex ore v̄ro
nō procedat. Sed si qs bonus est ad ædificationē opportunitatis, vt det grām audientibus. Et
nolite cōtristare spm̄ sanctū dei in q̄ signati estis in diē redēptiōis. Oīs amaritudo, & ira, & in-
dignatio, & clamor, & blasphemia tollat̄ à vobis cū omni malicia. Estote aut inuicē benigni,
& misericordes donatēs inuicē, sicut & deus in Ch̄so donauit vobis. Estote ergo imitatores
dei sicut filij charissimi, & ambulate in dilectōe sicut & Ch̄s dilexit nos, & tradidit semetip̄m
pro nobis oblationē & hostiā dei in odorē suauitatis. Fornicatio aut & oīs imūdicia, aut a-
uaritia nec noīet̄ in vobis sicut decet, sc̄tōs aut turpitudine, aut stultiloquiū, aut scurrilitas q̄ ad-
rē nō p̄tinet, sed magis gr̄a actio, hoc em̄ scitote intelligentes, q̄ oīs fornicator, aut imūdus,
aut auarus, q̄ est idolorū seruitus, nō habet h̄reditatē in regno Ch̄i & dei, nemo vos seducat
inanibus verbis, propter h̄c em̄ venit ira dei in filios diffidētia, nolite ergo effici participes
eoꝝ. Eratis em̄ aliqñ tenebræ, nūc aut lux in dño, vt filij lucis ambulate. Fructus em̄ lucis ē in
omni bonitate & iustitia & veritate, probātes qd̄ sit bñ placitū deo, Et nolite cōicare opibus
infructuosis tenebræ, magis aut redarguite. Quæ em̄ in occulto sūt ab ip̄s turpe est dicere,
Oia aut q̄ arguunt̄ à lumine manifestāt̄. Omne em̄ qd̄ manifestat̄ lumē est, propter qd̄ dicit
Surge q̄ dormis, & exurge à mortuis & illuminabit te Ch̄s. Videte itaq; fr̄es quō caute am-
buletis, nō quasi insipiētes, sed vt sapiētes redimētēs tēpus, qm̄ dies mali sunt. Propterea no-
lite fieri imprudētēs, sed intelligētēs q̄ sit volūtas dei. Et nolite inebriari vino in q̄ est luxuria, sed
implemini spū loquētēs vobismetip̄s in psalmis & hymnis & cāticis spūalibus cantantes &
psallētēs in cordibus vestris, dño grās agētēs semp̄ pro oibus in noīe dñi nostri Iesu Ch̄i deo
& patri subiecti inuicē in timore Ch̄i. Omne em̄ qd̄ irreph̄sibile est, catholica defendit ec-
clesia. Nō licet ergo ip̄eratori vel cuiq; pietatē custodiētī aliqd̄ cōtra mādāta diuina p̄sumere
nec quicq; qd̄ euāgelicis propheticiq; & ap̄stolicis regulis obuiat agere. Iniustū em̄ iudiciū &
definitio iniusta regis metu vel iussu à iudicibus ordinata nō valeat, nec quicq; qd̄ cōtra euāge-
licæ, vel propheticæ, aut apostolicæ doctrinæ cōstitutionē successōꝝ ve eoꝝ siue sc̄tōꝝ pa-
trū actū fuerit, stabit. Et qd̄ ab infidelibus aut h̄reticis factū fuerit oīno cassabit. Vos aut st̄ate
in fide, viriliter agite, & oia v̄sa cū charitate fiāt, huius rei gr̄a (vt ait ap̄s) s̄c̄to genua mea ad
patrē dñi n̄i Iesu Ch̄i, ex q̄ oīs paternitas in cœlis & in terra noīat, vt det vobis scđm diuiti-
as gloriæ suæ virtutē corroborari p̄ spm̄ eius in interiore hoīe habitare Christū p̄ fidē in cor-
dibus vestris in charitate radicati & fundati, vt possitis cōprehēdere cū oibus sc̄tis q̄ sit latitu-
do, lōgitudine & pfundū & altitudo, scire etiā supeminētē sc̄iæ charitatē Ch̄i, vt ipleamini in
oīm plenitudinē dei. Ei aut q̄ potēs ē oia facere supabūdāt̄ quā petimus aut itelligim⁹ secū-
dū virtutē q̄ operat̄ in nobis, ip̄s gloria in ecclesia & ī Christo Iesu in oibus gn̄ationibus secu-
li seculoz. Amē. Data. V. Idus Decemb. Diocletiano. VI. & Maximo. VIII. IIII. CC. concess.

Decreta Marcelli pape.



Illustissimis fratribus vniuersis ep̄is per Antiochā nā provinciā cōstitutis, Mar-
cellus. Sollicitudinē oīm ecclesiæ, iuxta ap̄m circunferentes diuinæ circa nos
gratiæ memores esse debemus, q̄ nos per dignationis suę misericordiā ob hoc
ad fastigium sacerdotale prouexit, vt mandatis ip̄s in h̄rentes in quadā sa-
cerdotū eius specula constituti prohibeamus illicita, & sequenda doceamus.

Vnde directis per Bonifacium diaconum nostrum literis admonemus, vt quę
male pullulant abscondantur, & malefacta corrigantur, atq; bona sectentur, & patrū nostrōꝝ
I 2 exempla

A
Anno dñi
304. sub cō-
statio 7 ga-
lero

Decreta Marcelli pape.

exempla & statuta imitentur. Rogamus ergo vos fratres vt non aliud doceatis, neq; sentiatís q̄ quod à beato Petro apostolo, & à reliquis apostolis & patribus accepistis. Ab illo enim primo instructi estis, ideo non oportet vos proprium derelinquere patrem, & alteros sequi, ipse em̄ caput est totius ecclesiæ, cui ait dñs, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiã meam. Et reliqua. Eius em̄ sedes primitus apud vos fuit quæ postea iubente dño Romã translata est, cui adiniculante gratia diuina hodierna præsidemus die. Nec ab eius dispositione nos deuiare oportet, ad quã cuncta maiora ecclesiastica negotia diuina disponente grã iussa sunt referenda, vt ab ea regulariter disponãtur à qua sumpsere principia, si vestra vero Antiochæna q̄ olim prima erat, Romanę cessit sedi, nulla est quæ postea sit ditioni, ad quã oēs quali ad caput, iuxta apostolorum eorumq; successorum sanctiones episcopi qui voluerint vel quibus necesse fuerit suffugere, eãq; appellare debent, vt inde accipiant tuitione & liberatione vnde acceperunt informatione atq; consecratione. Quod oibus minime cõuenit denegare episcopis, sed absq; vlla custodia aut excõmunicatione, vel damnatione, vel expoliatioe liberè ire cõcedat. Simulq; idẽ inspirante dño constituerunt, vt nulla synodus fieret præter eiusedẽ sedis autoritatẽ, nec vllus episcopus, nisi in legitima synodo suo tẽpore apostolica autoritate cõuocata, sup quibuslibet criminibus pulsatus audiat vel iudicet, quia (vt paulo superius prælibatũ est) episcoporum iudicia & summae causae negotia, siue cuncta dubia apostolicæ sedis autoritate sunt agenda & finienda, & oia cõprouincialia negotia huius sanctæ vniuersalis, & apostolicæ ecclesiæ sunt retractanda iudicio, si huius ecclesiæ p̄tífex p̄ceperit. Nec cui liceat sine p̄iudicio Romanæ ecclesiæ (cui in omnibus causis debetur reuerentia) custodire, relictis his sacerdotibus qui in eadẽ prouincia dei ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias, vel alias prouincias episcoporum iudicium experiri vel pari, sed oibus eiusdem prouinciæ epis congregatis iudiciũ autoritate huius sedis terminet, quod tñ (vt præfatũ est) p̄ eius vicarios si liberit erit tractandũ, & quicquid iniuste actũ est reformandũ. Pastoralis ergo cura officij nos admonet, & destitutis succurrere, & cõcta neglecta vel male acta reformare, vt ignis ille quem dñs veniens misit in terram motu crebro emendationis vel crebræ meditationis agitatus sic calefcat vt ferueat, & sic inflammetur vt luceat.

B Sæpe em̄ dicendũ & agendũ est, quia mala pullulantia fraterna charitate oportet refecari, vt bona crescẽdi & augmẽtandi amplissimũ locũ inueniãt. Nolite ergo (vt apostolus ait) plures fieri magistri mei fr̄es, scientes quã maius iudicium sumitis. In multis enim offendimus oēs. Si quis in verbo nõ offendit, hic perfectus est vir, potest etiã freno circũducere totum corpus. Si aut equos frenos in ora mittimus ad cõsentendũ nobis, & omne corpus illoꝝ circunferim⁹. Ecce & naues cũ magnæ sint & à v̄tis validis minent, circunferunt aut à modico gubernaculo vbi ip̄etus dirigẽtis voluerit, ita & lingua modicũ qdẽ m̄ebrũ est & magna exaltat. Ecce quus ignis q̄ magnam sylvam incendit. Et lingua ignis est, vniuersitas iniquitatis lingua cõstituitur in membris nostris, quæ maculat totũ corpus & inflammat rotam natiuitatis nostrę inflammata à gehenna. Omnes em̄ naturæ bestiarum & volucrum & serpentum, etiam cæterorũ domantur, & domita sunt à natura humana. Linguam autem nullus hominũ domare potest. Inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus deum & patrẽ, & in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinẽ dei facti sunt. Ex ipso ore benedictio procedit & maledictio. Nõ oportet fr̄es mei hæc ita fieri. Nunquid fons de eodẽ foramine emanat dulcem & amarã aquã? Nunquid potest fratres mei ficus oliuas facere, aut vitis ficus? Sic neq; falsa dulcem potest facere aquã. Quis sapiens & disciplinatus inter nos, ostendat ex bona conuersatione opera sua in mansuetudine sapientiæ? Quod si zelum animarum habetis & cõtentões sunt in cordibus vestris, nolite gloriari & m̄edaces esse aduersus veritatẽ, nõ em̄ est ista de sursum descendens, sed terrena, animalis, & diabolica, vbi em̄ zelus & contentio, ibi inconstantia & omne opus prauũ. Quæ ante de sursum est sapientiã, primum quidẽ pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia, & fructibus bonis, indicas sine dissimulatione. Fructus aut iustitiæ in pace seminatur facientibus pacẽ. Propter qd̄ succincti liberos mentis vestræ sobrijs, perfecti sperate in eã q̄ offert vobis grã, in reuelatioe Iesu Christi quasi filij obedientiæ nõ configurati prioribus ignorantia vestræ desiderijs, sed secundũ est qui vocauit vos sanctũ, vt & ipsi facti sancti in omni cõuersatioe sitis, quoniã scriptũ est, Sancti eritis, quoniã ego sanctus sum. Et si patrẽ inuocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat, secundũ vnuiuscuiusq; opus in timore incolarum vestri tẽpore conuersamini, scientes qd̄ nõ corruptibili auro vel argento redempti estis de vana vestra cõuersatioe paternæ traditiõis, sed pretioso sanguine agni quasi incõtaminati & immaculati Iesu Christi p̄cogniti quidẽ ante constitutionẽ mundi, manifestati aut nouissimis temporibus propter vos qui per ipsum fideles estis in deo, qui suscitauit eũ à mortuis, & dedit ei gloriã vt fides nostra & spes esset in deo.

Animas

Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde inuicē diligite attentius, renati nō ex femine corruptibili, sed incorruptibili per verbū dei viui, & permanentis, q̄a ois caro v̄t cōnū, & omnis gloria eius tanq̄ flos scēni, exaruit scēnū & flos eius decidit, verbū autē dñi manet in æternū. Hoc est autē verbū quod euangelizatū est in vobis, deponentes quidem omnē malitiā & omnē dolum & simulationes, & inuidias & omnes detractiones sicut modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescat in salutē, si gustatis quoniā dulcis est dñs. At quem attendentes lapidē viui ab hominibus quidē reprobātū, à deo autē electū & honorificatū, & ipsi tanq̄ lapides viui superædificamini, domos spūales, sacerdotium sanctū offerre spūales hostias acceptabiles deo per Iesum Christū, propter quod continet scriptura, Ecce pono in Sion lapidē summū angularē & electū, pretiosum, & qui crediderit in eū, non confundetur, vobis igitur honor credētibus, nō credentibus autē lapis quē reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. Et lapis offensionis & petra scandali his qui offendunt verbo, nec credūt in quo & positi sunt. Vos autē genus electū, regale sacerdotiū, gens sancta, populus acquisitionis, vt virtutes annūtiētis eius qui de tenebris vos reuocauit in admirabile lumen suū. Estote ergo charissimi prudentes & vigilate in orationibus, ante omnia autē mutuā in vobismetipsis charitatē continuā habentes, quia charitas operit multitudinē peccatorū, hospites inuicē sine murmuratione vnusquisq̄ sicut accepit grām in alterutrū illā administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratiæ dei. Si quis loquit̄ quasi sermones dei. Si quis ministrat tanq̄ ex virtute quam administrat deus vt in oibus honorificetur deus per Iesum Christū, cui est gloria & imperiū in secula seculorum. Amen. Data Calend. Aprilis, Maxentio & Maximo. IIII. CC. concess.

Epistola Marcelli pape ad Maxentiū tyrannū.

M Arcellus ep̄s sanctæ & apostolicæ & catholicæ vr̄bis Romæ Maxentio, Magistra bonorū oim charitas quæ nihil rapit extraneum, nihil agit asperū, nihil cōsum, nihil factiosum, nihil quod honori diuino repugnet, aīæ propriæ noceat, aut proximi commodo derogat, oblita sui, non quæ sua sunt, sed quæ dei vel proximi quærens, nemini inuidēs, oibus cōsulens, nō s̄ciens, sed cōpatiens, nō rapiens, sed largiēs, nō murmurās, sed oīa æquanimiter tolerans, si in te perfecte habitaret, temperares animū à malis, s̄ciere desineres in dei ecclesiā, ac sanctos eius perfequi cessares, tyrānidi modū imponeres, furorē cohiberes, humanitati inuigilares, modestiā amplectereris, & bonis potioribus frui satageres. Charitas enim exercet corda, sensus corroborat, vt nihil graue, nil difficile, sed totū fiat dulce quod agitur, dū eius sit propriū nutrire pacifica, seruare cōposita, dissociata coniungere praua dirigere, & virtutes reliquas perfectōis suæ munimine solidare. De ipsa ergo oēs monēs aplūs, ita loquit̄, dicens: Si linguis hoim loquar & angelorū, charitatē autē nō habeā, factus sum velut æsonans aut cymbalū tinniens, & si habuero omnē prophetiā, & nouerim mysteria oīa & omnē scientiā, & habuero omnē fidē, ita vt montes transferā, charitatē autē non habeam, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas, & si tradidero corpus meum ita vt ardeā, charitatē autē nō habeā, nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est. Charitas nō æmulatur, nō agit perperā, nō inflat, nō est ambitiosa, nō quærit q̄ sua sunt, nō irritatur, nō cogitat malū, nō gaudet super iniquitate, cōgaudet autē veritati. Omnia suffert, oīa credit, oīa sperat, oīa sustinet. Charitas nunq̄ excidit. ¶ Quisquis ergo in eius se radice inserit, nec à viriditate deficit, nec à fructibus inanescit, q̄a amore fecunditatis opus efficax nō admittit. Licet modo charitas in persecutoribus ecclesiæ seruoꝝ quæ dei arefacta sit, viget tñ in amatoribus eius, & in eos q̄ patiunt̄ propter iustitiā, de quibus ipsa per se veritas testatur dicēs, beati q̄ persecutionē patiunt̄ propter iustitiā. Et alibi. Si me persecuti sunt, & vos persequenti, potius em̄ nos & oēs dñi sacerdotes, q̄ eius videlicet sunt veri sacerdotes elegimus propter iustitiā, & verā fidē persequi, & pro Christi noīe pati, q̄ multis diuitijs ditari, honoribusq̄ copiosissimis abundare, & cœlesti regno carere. Ista enim tp̄alia sunt, illa æterna, ista caduca, & ad horā transeuntia, illa vero perpetua & sine fine māsura. Tu ergo q̄ nos suades cultū dimittere diuinū, & à recta fide recedere, dijsq̄ immolare, melius tibi foret, vt tu prius mutabilē te præberes, oēsq̄ exhortareris fidei documēta & diuini cultus ministeria ita tenere sicut patres nostri sancti apostoli sibi tradita prædicauerunt & docuerūt. ¶ Boni em̄ principis ac regis est ecclesiās cōtritas atq̄ scissas restaurare, nouas ædificare, & dei sacerdotes honorare atq̄ tueri. Vñ sc̄tōs ap̄los eorūq̄ successores sub diuina cōtestatōe cōstituisse legimus, nō debere fieri persecutiōes, nec inferri fluctuatōes, nec inuidere laborātibus in agro dñico, neq̄ expellere æterni regis dispēsatores, sed si q̄ expulsi fuerint aut suis rebus expoliati primo oīa legaliter reddi, q̄ eis ab inimicis aut à persecutoribus ablata sunt, & sedes proprias cū oibus ad se ptinētibus regulariter

Epistola Marcelli pape.

gulariter restitui, & postea tpe cōgruo vocari ad synodū regulariter cōgregatā, nec liceat ei, priusq̄ fiant hec de se iuxta statuta p̄dictorū r̄ndere, aut de suis ipetitōibus si se viderit p̄grauari reddere rationē. Sed his rite pactis, suisq; oibus libere dispositis, si tū iuste videt suis r̄ndeat accusatorib⁹, & iducias si ei necesse fuerit accipiat nō modicas, vt explorare valeat ea q̄ obijciuntur ei, ne aliq̄ delusus fraude innocēter ruat, qm̄ nō oportet quēq̄ iudicare vel dānare priusq̄ legitimos habeat p̄tes accusatores, locūq; defendēdi accipiat ad abluēda crimina. Vñ ait propheta. Priusq̄ agnoscas, nō iudices quēq̄. In hoc ergo q̄ epi & reliq; serui dei psequunt, nō tm̄ ipsi psequunt q̄ tū ille cuius vice fungunt, sicut scriptū est. Qui vos tāgit, tāgit pupillam oculi mei. Et alibi, q̄ vos cōtristauit, me cōtristauit, & q̄ facit iniuriā, recipiet id q̄ d̄ inique gessit, vos ergo, licet corpa nra possitis occidere, aīas tñ nō potestis occidere, nec gradus nobis diuinitus collatos potestis auferre. Synodū ergo absq; huius sanctæ sedis autoritate ep̄orū, quanq̄ quosdā ep̄os possitis cōgregare, nō potestis regulariter facere, neq; vllum ep̄m q̄ hanc appellauerit apostolicā sedē dānare, anteq̄ hinc sn̄a finitiua procedat. Nā si seculares in publicis iudicijs libellis vtunt appellatorijs, q̄to magis sacerdotibus hęc eadē agere licet, q̄ sup̄ illos sunt de q̄bus dictū est. Ego dixi dii estis & filij excelsi oēs, & ideo nullus ep̄s nisi in legitima synodo suo tpe, apostolica aut regulari autoritate cōuocata sup̄ q̄buslibet pulsatus criminibus audiat, vel iudicet, ne innocēs dānet aut perdat cōmunionē. ¶ Quod laici aut suspecti ep̄os nō debeāt accusare, neq; accusatoribus de inimici domo prodeuntibus credendū sit & a beato Clemente ip̄sis eū instruentibus apostolis legitimus definitū, & nos eadē firmamus, qm̄ iñdē odio multotiens incēsi recte viuētes, atq; credētes perturbare nitunt. Propterea p̄sona, fides, vita, & cōuersatio atq; suspitio accusantis enuclatim primo inquirenda est, deinde q̄ obijciunt fideliter p̄tractāda, q̄a nihil ante fieri debet q̄ impetitorū vita & suspitio, atq; odiū inquirat. Et si bonæ cōuersationis nō fuerint, aut laici, vel manifesti inimici aut odio resperiti fuerint, nequaquam in ep̄orū recipiant accusatōe. Hęc vobis a q̄bus minis infeste psequimur scienda mandamus, vt ab his vos caueatis, & cessetis psequi eos q̄ deo ministrant, q̄ oratiōibus & terrena bella sedatur, & deus peccatoribus cōciliat, & si amplius nos elegeritis psequi q̄ deo placere, & nos magis eligimus sustinere p̄secutionē q̄ regulā cōfundi ecclesiasticā, hortāte nos ipsa veritatis voce, atq; ita testāte. Nolite timere eos q̄ occidūt corpus, aīam aut nō possunt occidere. Et iterū Si qs vult venire post me, abneget semetip̄m & tollat crucē suā & sequatur me, q̄ em̄ voluerit animā suā saluā facere, perdet eā. Qui aut̄ perdidit animā suā propter me, inueniet eā. Quid em̄ prodest homini si mundū vn̄uersum lucret, aīa vero suā detrimētū patiat? Aut quā dabit hō cōmutationē pro aīa suā? Filius em̄ hoīs vēturus est in gloria patris sui cū angelis suis, & tūc reddet vn̄icuiq; secūdū eius opus. ¶ Ista vobis valde timēda & cauēda sunt, a q̄bus ecclesia dei eiusq; ministri vexant & psequunt, q̄bus dñs p̄ prophetā minādo loquit̄ dicēs. Hō i honore nō cōmorabit, assimilatus iumētis exa quatus ē. Hęc ē via ep̄orū, insipiciētia ep̄orū, & post eos iuxta os ep̄orū curret, q̄si oues in inferno positi sunt, mors pascet eos, & subiiciēt eos recti in matutino, & figura ep̄orū cōteret in inferno post habitaculū suū, verūtñ deus redimet aīam meā de manu inferi cū assumpserit me. Noli timere cū ditatus fuerit vir, cū multiplicata fuerit gloria domus eius, neq; em̄ moriēs tollet oīa, nec descēdet post eū gloria eius. Quia aīa suā in vita sua b̄ndicet. Laudabūt te cū b̄n fuerit tibi. Intrabit vsq; ad ḡnationē patrū tuorū vsq; in finē nō videbit lumē, hō cū in honore esset, nō cōmouebit assimilatus iumētis exa quatus est. Et alibi. Quid gloriaris in malitia, potēs misericordia dei, tota die insidijs cogitauit lingua tua, q̄si nouacula acuta faciēs dolū. Dilixisti malitiā magis q̄ bonū, mēdaciū magis q̄ loqui iustitiā. Dilixisti oīa verba ad deorandū, lingua dolosa. Sed deus destruet te in sempiternum, terrebit & euellet te de tabernaculo, & eradicabit te de terra viuētū. Et videbūt iusti & timebūt, & sup̄ eū ridebūt. Ecce vir q̄ nō posuit deū fortitudinē suā, sed sperauit in multitudine diuitiarū suarū cōfortatus est in insidijs suis. Ego aut̄ sicut oliua virēs in domo dei speraui in misericordia dei in seculū, & in æternū cōfitebor tibi in seculū qm̄ fecisti, & expectabo nomē tuū qm̄ bonū in conspectu sc̄torū tuorū. ¶ Ista vobis oīa ad interitū, nobis aut̄ ad cōfortationē, ne pereamus, dicta sunt. Vobis ergo ideo hęc scribimus, q̄a debitores vobis sumus, dicēte dño, diligite inimicos vros, b̄nfacite eis q̄ vos oderūt. Et alibi scriptura loquit̄ dicēs. Si esurierit inimicus tuus, ciba illū, si sitit, potū da illi. Hoc em̄ faciēs carbones ignis congregas super caput eius. His sulti autoritatibus bellū q̄ aduersum nos excitatis adeo feliciter dextera dñi p̄tegete nos atq; p̄ nobis pugnāte pacifice portare cupim⁹, vt triūphāte Ch̄o oīm verorū fiat vna victoria sacerdotū, & choruscāte lumine veritatis solē, erroris tenebræ cū suis autoribus pellant, q̄a non est in hominis potestate cōsiliū dei. Iustus est em̄ dñs & oīa iudicia eius iusta sunt, atq; oēs viæ eius misericordia & veritas & iudiciū. In manu dñi ptās terræ, cui execrabilis est oīs iniquitas, in manu dei ptās hoīs, & sup̄ faciē scribæ imponēt honorē suū. Perdidit deus memoriā sup̄borū, & inique

& inique agentium, & non dereliquit memoriam humilium, & bonorum hominum. Hoc autem pro certo habet omnis qui recte colit deum, quasi vita eius in probatione fuerit, corroborabit, & si in tribulatione liberabit. Si vero in correptione fuerit, ad misericordiam perveniet. Tu ergo ne delesteris in peccatis nostris, quia post tempestatem facit deus tranquillitatem, & post lachrymationem & fletum exultationem infundit. Benedictus dominus deus patrum nostrorum, qui cum iratus fuerit, misericordiam faciet, & in tempore tribulationis peccata dimittit. Magnus est dominus in æternum, & ipse reget nos in secula, quoniam regnum eius permanet in secula seculorum, Amen. Data. XVI. Cal. Februarii, Maxentio, & Maximo. IIII. CC. concess.

Decreta Eusebii pape



HARRISSIMIS fratribus domino & deo dilectis episcopis omnibus per Gallicanas provincias constitutis Eusebius. Scripta sanctitatis vestrae cum magna gratia actione suscepi, gaudens, scilicet de vestra sollicitate, sed contristatus nimis de vestra oppressione. Quod significastis enim quod de conversione haereticis fieri debuisset, scitote nos eos qui in sanctae trinitatis fide baptizati sunt per impositionem manus suscipere. De accusatoribus vero clericorum super quibus mandastis, scitote a tempore Apostolorum in hac sancta urbe servatum esse, accusatores & accusatos quas exteris consuetudinum leges non asciscunt a clericorum accusatione submotas. Sicut laicos non accusasse episcopos hactenus observatum & constitutum est, quia eiusdem non sunt conditionis. Et oppido eis quod infesti existunt, quippe cum vita & secreta eorum a laicorum actibus debeant esse remota, nec ab his impetiri debeant, quorum castitate & gravitate nolunt imitari, maxime cum nec hi eos in suis volunt recipere accusationibus. De ipsis vero suis videlicet agricultoribus atque ministris dominis laicis & cunctis eos persecutoribus, ait: Nolite tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. Et ipsa sacra scriptura dicit: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Talia enim & his filia sancti presbiteri pudentis periculum, laicos seculo militantes ab accusatione sacerdotum, prohibere, sicut servos & libertos, atque ceteros publicis vel privatis subiugatos, omnesque infames ab eadem accusatione vel tergiversatione submoverunt. Non enim oportet ut permittantur carnales, spirituales persecutores, nec sceleribus irretiti, vel seculo militantes, episcopos infamare, vel lacerare, aut crimine opponere. Nam si hoc apostolus aut successores eorum permitterent pauci remansissent, quod dominus in sacerdotali ordine militasset. Idcirco & nos sequentes primum vestigia per saluandam servorum dei conscientiam; ad accusationem personarum leges publice non admittunt, his impugnationi alteri, & nos licentiam submouemus, & nullam accusationem a iudicibus audiant ecclesiasticis quae legibus seculi prohibent. Quapropter illi quibus idcirco est ad vniuersam politam perfectionem talia filere debent, ita ut nec mutilent, nec proponant, nec illi qui aut in fide catholica, aut inimicitia suspecti sunt ad pulsationem predictorum admittant, quia veritatis persecutores infidelitas & inimicitia impedire solet. Nec illi credendum est, aut admittendum, quod aliorum sponte crimina confitent, & ideo replicanda est sollicitudo veritas, quam sponte plura in illis vox habere non potest, hanc diuersis cruciatibus latebris suis religiosus tortor exigere debet, ut dum poenis corpora solvunt quae gestae sunt, fideles & veraciter exquirant. Unde quod primo ad leges publicas, deinde ad iudices ora convertite, qui prout volunt in defensione omnium iuste loquuntur. Nos enim quod dei servitium post istarum rerum obiectionem fecit ingenuos, qui talium insultationes, aut contumelias, aut despiciunt, aut deridemus, quibus scriptum est de famulis, & vulgi hominibus per apostolum: Memoretote quia vester & aliorum dominus in caelis est, ad haec seculi mala reuocabimur. Faciendum est a nobis est, quod faciemus alteri, profanum esse contredimus. Quod per ministerium iustitiam, & manus alienae icesaret aspectum nostrum pagem imperio, nolite hanc per vniuersas ecclesias mentem rapacium luporum more & natura seruare, quia postquam nos maculat, forte per desiderium eorum cruenta discussio effectum in his qui redunt non habebunt, dicente nobis propheta: Ponam circulum in naribus eorum, & frenum in labijs, & reducam eos in viam rectam, quia eodem propheta asserente impugnant, qui dicit, erunt quasi non sint, & pibunt viri qui contradicunt nobis. Infames enim sunt perculdubio impugnatore episcoporum omnesque qui aduersus presbiteros armant, & contumaces ecclesiarum sacerdotumque eius, & qui de publicis fugiunt presbiteris, & mandata dei contemunt, & qui aliquid culpa infamiae aspergunt maculam omnibus impugnationi episcopo primum sequentes instituta, & nos licentiam submouemus, quia odit deus eos, qui presbiteros persequuntur, ut primum iustos, qui in omnimodo infamia norant, & ideo iuste & regulariter respuunt. Nunc longa non opus est admonitio iam peccatis odiu debemus optare, de quibus iam non superest quod damnetur autoribus de quibus dominus per prophetam loquitur, dicens: Reprobates verbum sperastis in calumnia, & tumultu & estis in eo. Propterea erit vobis iniquitas haec sicut interruptio, rursus etiam de talibus propheta clamat dicens: Accedite huc semine adulterum & fornicarium. Super quem iustitiam, super quem dilatastis os & eiecistis linguam. Numquid non vos filij scelesti estis semine medax: Cesset impij commetitia aduersus simplices iam fraude metiri. Custodi (inquit propheta) linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolum. Recede a malo, & fac bonum,